

4.9.2020

Keliber Oy
Toholammintie 496
69600 KAUSTBY

KONTAKTMYNDIGHETENS UTLÅTANDE OM PROGRAMMET FÖR MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNING I PROJEKTET FÖR EXPANSION AV MELLERSTA ÖSTERBOTTENS LITIUMPROVINS

Den projektansvarige har 29.5.2020 skickat ett program för miljökonsekvensbedömning enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) till Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten, som är kontaktmyndighet i projektet.

UPPGIFTER OM PROJEKTET OCH FÖRFARANDET VID MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNING

Projektets namn

Expansion av Mellersta Österbottens litiumprovins, Kaustby, Karleby och Kronoby

Den projektansvarige

Keliber Oy, kontaktperson Kari Wiikinkoski.

Envineer Oy har varit konsult för arbetet att göra upp bedömningsprogrammet, kontaktpersoner Toni Uusimäki och Heli Uimarihuhta.

Beskrivning av projektet

Keliber Oy har för avsikt att framställa specialrenad litiumhydroxid för litiumbatterimarknadens behov. Avsikten är att malmen som förädlas till litiumhydroxid bryts i brotten som ligger i området av Kelibers litiumprovins i Mellersta Österbotten. Mineralmalmen som bryts utgör spodumen (litiumaluminiumsilikat), ur vilken litium separeras via en anriknings- och förädlingsprocess i många skeden.

Våren 2020 har Keliber Oy beslutat att utreda en flyttning av anrikningsverkets förlägningsplats från Kalavesiområdet i Kaustby till närheten av företagets största malmförekomster i Syväjärvi och Rapasaari. Samtidigt har företaget beslutat att höja produktionskapaciteten av litiumhydroxid från 12 500 ton till 15 000 ton per år.

En miljökonsekvensbedömning har genomförts under åren 2013–2018 om utnyttjande av förekomsterna i Syväjärvi, Länttä, Rapasaari och Outovesi i området av litiumprovinsen i Mellersta Österbotten (Keliber Oy, MKB-projektet för Mellersta Österbottens litiumprovins) och om verksamheterna vid produktionsanläggningen i Kalavesi under åren 2017–2018 (Keliber Oy, MKB-projektet för produktionsanläggningen i Kalavesi). MKB-förfarandet för produktionsanläggningen i Kalavesi omfattade utöver anrikningsverket även litiumkemifabriken verksamheter. Senare har det planerats att litiumkemifabriken ska byggas i Karleby och en separat

miljökonsekvensbedömning har genomförts om detta (Keliber Oy, litiumkemifabrik, Karleby). I det nu anhängiga förfarandet vid miljökonsekvensbedömning är inte dagbrottet i Länttä med, eftersom dagbrottets produktionsmängder inte har förändrats och det ligger längre bort från de andra dagbrotten.

Anriknings- och brytningsområdena som granskas i bedömningen ligger i kommunerna Kaustby och Kronoby samt i Karleby stad.

Alternativ i granskningen

I förfarandet vid miljökonsekvensbedömning granskas alternativen nedan:

Alternativ ALT0: Malmbrytningsområdena eller anrikningsverket i Syväjärvi, Rapasaari eller Outovesi byggs varken i Karleby stads eller Kaustby kommuns område. Projektområdet kvarstår enligt nuvarande och området är inte föremål för förändringar på grund av gruv- eller anrikningsverksamheterna.

Alternativ ALT1: projektområdet omfattar malmbrytningsområdena Rapasaari, Syväjärvi och Outovesi i Mellersta Österbottens litiumprovins och anrikningsområdet i Kalavesi. Gruvdriftens livscykel har beräknats vara ca 16 år. Den sammanlagda mängden malm som bryts är 600 000 t/a och allt som allt 10 Mt (miljoner ton) under gruvdriftens livscykel. Malmen förkrossas på malmbrytningsområdena, efter vilket den transporteras till anrikningsområdet. Anrikningsverksamheterna, som även inkluderar malmkrossning och sortering, placeras i sin helhet i området av Kalavesi i Kaustby.

I anrikningsverket uppgår mängden producerat spodumenkoncentrat till ca 140 000 t/a. Koncentratet transporteras vidare till kemifabriken i Karleby, som framställer litiumhydroxid till en mängd av 12 500 t/a. I anrikningsprocessen uppstår utöver koncentrat även ca 4 300 t/a prefloat-fraktion, som klassificeras som gruvavfall, anrikningssand och gyttja ca 400 000 t/a och magnetisk fraktion ca 700 t/a. Gruvavfallet deponeras på avfallsområdena som byggs för avfallet på anrikningsverkets område.

Alternativ ALT2: projektområdet omfattar malmbrytningsområdena Rapasaari, Syväjärvi och Outovesi i Mellersta Österbottens litiumprovins och anrikningsområdet i Päiväneva. Gruvdriftens livscykel har beräknats vara ca 13 år. Mängden malm som bryts uppgår till sammanlagt 875 000 t/a och inalles 10 Mt (miljoner ton) under gruvdriftens livscykel. Anrikningsverksamheten, som även inkluderar malmkrossning och sortering, placeras i sin helhet i området av Päiväneva i kommunerna Kaustby och Kronoby, i omedelbar närhet av malmbrytningsområdet Rapasaari.

I anrikningsverket uppgår mängden producerat spodumenkoncentrat till ca 210 000 t/a. Koncentratet transporteras vidare till kemifabriken i Karleby, som framställer litiumhydroxid till en mängd av 15 000 t/a. I anrikningsprocessen uppstår utöver koncentrat även ca 6 500 t/a prefloat-fraktion, som klassificeras som gruvavfall, anrikningssand och gyttja ca 600 000 t/a och magnetisk fraktion ca 1 100 t/a. Gruvavfallet deponeras på avfallsområdena som byggs för avfallet på anrikningsverkets område.

Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (MKB)

Syftet med MKB-förfarandet är att främja identifiering, bedömning och iakttagande av projektets betydande miljökonsekvenser i planeringen och beslutsfattandet samt att samtidigt öka medborgarnas tillgång till information och möjligheter att delta. I MKB-förfarandet fattas inga beslut om projektet, utan målet är att producera mångsidig information till grund för beslutsfattandet.

MKB-förfarandet är uppdelat i två skeden. I det första skedet gör den projektansvarige upp ett bedömningsprogram, vars syfte är bl.a. att framföra uppgifter om gjorda och planerade utredningar, metoder som tillämpas i bedömningen samt projektets tidtabell. Kontaktmyndigheten ger ett utlåtande om programmet, i vilket beaktas utlåtanden och åsikter som har lämnats in i samband med hörandet om programmet.

På basis av bedömningsprogrammet och kontaktmyndighetens utlåtande om det utarbetar den projektansvarige en miljökonsekvensbeskrivning, i vilken ges information om projektet och projektalternativen samt en enhetlig bedömning av deras miljökonsekvenser. MKB-förfarandet avslutas i och med den motiverade slutsatsen som kontaktmyndigheten ger om bedömningsbeskrivningen. Bedömningsbeskrivningen och den motiverade slutsatsen bifogas till eventuella tillståndsansökningar.

Ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning tillämpas i projekt, som sannolikt har betydande miljökonsekvenser. Projekt som behandlas i ett bedömningsförfarande räknas upp i projektförteckningen i MKB-lagens (252/2017) bilaga 1. Det nu aktuella projektet förutsätter ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning på basis av punkt 2) a) *brytning, anrikning och bearbetning av metallhaltiga malmer eller andra gruvmineraler, om den totala mängd som lösgörs är minst 550 000 ton om året, eller gruvdrift i dagbrott, vilkas areal överstiger 25 hektar.*

Samordning av miljökonsekvensbedömningen och andra förfaranden

Bedömningsförfarandet har inte samordnats med förfarandet enligt andra lagar, men i samband med miljökonsekvensbedömningen utförs en Naturabedömning enligt 65 § i naturvårdslagen för Natura 2000-området Vionneva.

DELTAGANDE OCH SAMMANDRAG AV UTLÅTANDEN OCH ÅSIKTER OM BEDÖMNINGSPROGRAMMET

Information och hörande

Programmet för miljökonsekvensbedömning och kungörelsen annonserades i tidningarna Keskipohjanmaa och Österbottens Tidning. Kungörelsen har varit framlagd till påseende **11.6.2020–7.8.2020** på Kaustby kommuns, Karleby stads och Kronoby kommuns webbplatser www.kaustinen.fi, www.karleby.fi och www.kronoby.fi. Kungörelsen och bedömningsprogrammet har varit framlagda till påseende i kommunerna Kaustby och Kronoby, stadshuset i Karleby, biblioteken i Kaustby och Kronoby samt stadsbiblioteket i Karleby. Handlingarna har publicerats på webbplatsen www.miljo.fi/litiumprovinsutvidgningMKB.

För allmänheten ordnades elektroniskt ett evenemang om bedömningsprogrammet 17.6.2020 och videon från evenemanget publicerades på webbsidan efter evenemanget.

Utlåtanden om bedömningsprogrammet begärdes av följande:

Oy Alholmens Kraft Ab, Geologiska forskningscentralen GTK, NTM-centralen i Kajanaland/expertuppgifter inom dammsäkerhet, Kaustisen kalastuskunta, K.H. Renlunds museum – landskapsmuseet, Mellersta Österbottens och Jakobstads räddningsverk, Mellersta Österbottens förbund, Keski-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys, Mellersta Österbottens miljöhälsövård, Kaustby kommun och kommunens miljöskyddsmyndighet, Karleby stad och stadens miljötjänster, Kokkolanseudun luonto ry, Kronoby kommun och kommunens miljöskyddsmyndighet, Trafik- och kommunikationsverket Traficom, Naturresurscentret, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, Forststyrelsen/Kustens naturtjänster, Skogscentralen/offentliga tjänster, MTK Keski-Pohjanmaa, Museiverket, Österbottens förbund, Österbottens museum, Österbottens vatten och miljö r.f., Finlands naturskyddsförbunds Österbottens distrikt r.f., Finlands viltcentral/Österbottens, Strålsäkerhetscentralen STUK, Säkerhets- och kemikalieverket Tukes, NTM-centralen i Egentliga Finland/Fiskerihushållning och Trafikledsverket.

Dessutom begärdes kommentarer av NTM-centralen i Södra Österbottens enheter för områdesanvändning och vattentjänster, naturskydd, vattenresurser och miljöskydd samt av ansvarsområdet för trafik och infrastruktur.

Sammandrag av utlåtanden och åsikter

Sammanlagt 12 utlåtanden, 4 expertkommentarer och 2 åsikter har lämnats in till kontaktmyndigheten. Utlåtande har lämnats in av Geologiska forskningscentralen GTK, NTM-centralen i Kajanaland/Dammsäkerhetsmyndigheten, K.H. Renlunds museum – landskapsmuseet, Mellersta Österbottens miljöhälsövård, Karleby stad och stadens miljötjänster, Kronoby kommuns tillståndssektion, Naturresurscentret, Forststyrelsen/Kustens naturtjänster, Strålsäkerhetscentralen STUK, NTM-centralen i Egentliga Finland/Fiskerihushållning och Trafikledsverket.

Trafik- och kommunikationsverket och Säkerhets- och kemikalieverket har konstaterat att de inte har något att yttra. Museiverket har överfört begäran om utlåtande till K.H. Renlunds museum och Österbottens museum, som i egenskap av regionala ansvarsmuseer ansvarar utöver för den byggda kulturmiljön och landskapet även för myndighetsuppgifter i anslutning till det arkeologiska kulturarvet. Österbottens museum har inget att påpeka om bedömningsprogrammet.

Geologiska forskningscentralen påpekar att markundersökningarna för gruvavfallsbassängerna bör vara tillräckligt övergripande och detaljerade, eftersom ojämna sättningar i marken kan söndra bassängernas konstruktioner. GTK begär preciseringar i synnerhet om gruvavfallets beteende och skadeämnenas löslighet på längre sikt i syfte att bedöma avfallsområdenas botten- och stängningskonstruktioners tillräcklighet och återvinningen av gruvavfallet. GTK rekommenderar också uppdateringar och tilläggsutredningar om bl.a. konstruktionerna för stängning av gruvavfallsområdena, bakgrundskoncentrationer (i

synnerhet arsen), stenarter och deras koncentrationer samt vattenhantering, i synnerhet kvävebehandling. Även deponeringsområdena för varp och marken på områdena, eventuella bottenkonstruktioner och deras beteende på lång sikt ombeds utredas.

K.H. Renlunds museum påpekar att anrikningsområdet i Päiväneva inte ingick i sin helhet i inventeringen av dagbrottsområdena som gjordes år 2014. Därför kan konsekvenserna av ALT2 för det arkeologiska kulturarvet inte bedömas innan en kompletterande arkeologisk inventering har gjorts på anrikningsområdet i Päiväneva. I fråga om ALT1 anser museet att den tidigare gjorda inventeringen är tillräcklig. Museet påminner också om att alla fornminnesobjekt som finns i projektområdena bör nämnas i bedömningsbeskrivningen trots att inga transportrutter, anrikningsbyggnader eller bassängområden har planerats till områdena. I fråga om kulturmiljön och -landskapet har museet inget att anmärka.

NTM-centralen i Kajanalands dammsäkerhetsmyndighet påminner om att det i beskrivningen är bra att identifiera risker, störningssituationer och fara för skada (bl.a. följder av situationer vid händelse av sprickor) som dammar föranleder. I beskrivningen bör material som används för att bygga bassängerna och byggskedena (exempelvis förhöjningar) framföras. Även de olika alternativens totala vattenbalans bör granskas. I samband med bedömningen bör även preliminära farlighetsgranskningar utföras och BAT-slutsatserna om hantering av gruvavfall beaktas i bedömningen.

Kaustby kommun konstaterar att det har finns ett reproducerande öringsbestånd i vattendragen nedanför. Processen för rening av vattent från ytavrinningsfälten och dagbrotten bör dimensioneras för större vattenmängder och filtrervattnet från eventuella lagringshögar bör behandlas i syfte att minimera mängden skadliga ämnen. Kvävebelastningen som härstammar från sprängämnen bör reduceras till trygga nivåer innan vattnet släpps ut i vattendragen nedanför. Dessutom bör man ta hänsyn till att om damm och partiklar, som uppstår på brytningsområdena, hamnar i vattendragen nedanför orsakar de slam i vattendraget. I fråga om vattenanskaffningen bör man beakta vattenuttagets inverkan på vattendragen nedanför täktplatsen i Näätinkioja eller vattenmängden nedanför täktplatsen. När det gäller Natura 2000-området Vionneva bör man bedöma hur närmare avstånd till brytningsområdena och grundvattensänkningen påverkar områdets Naturavärden.

Kaustisen metsästysseura ry konstaterar att dagbrotten och anrikningsområdet i alternativ ALT2 ligger nästan i sin helhet på föreningens jaktområde, vilket betyder att områdets viltbestånd utsätts för kraftiga konsekvenser på grund av projektet. Föreningen begär att sedimenterings- och filtreringsbassängerna, i vilka inte finns för höga halter av skadliga ämnen för fåglar, byggs till gynnsamma våtmarker för bestånden av sjöfåglar. Föreningen begär att utfallsdikena anläggs utan branta och djupa kanter och stora diken ombeds förses med övergångsställen. Bolaget ombeds stöda regionens jaktföreningar och i samarbete med dem bygga älgstom. Vägarrangemangen borde göras så att tvärgående trafik är möjlig genom området.

Mellersta Österbottens miljöhälsovård anser att antalet invånare som utsätts för konsekvenserna av anrikningsverket och trafikutsläppen i alternativ ALT2 är mindre

än i alternativ ALT1. Miljöhälsovården begär att det ska granskas hur man kan påverka i synnerhet buller- och dammolägenheter genom att göra upp tidschema för användningen av olika dagbrottsområden. Olägenheterna för bebyggelsen kan utredas bl.a. med modellering. Som en del av vattenbalansen bör bassängernas storlek beskrivas och användningen av semipermeabla konstruktioner motiveras såsom även deras risker i förhållande till konstruktionerna, i vilka det är fullständigt tillåtet att behandla lakvatten. Även behovet av att hantera filtrervattnet som kommer från deponering av varp från dagbrotten på grund av deras syrabildningspotential och tungmetallhalter bör bedömas och eventuella privata brunnar som är i bruk för hushållsvattenanskaffning bör undersökas på förhand.

Karleby stad och stadens byggnads- och miljönämnd förutsätter att rutterna för avledande och transport av vattnen presenteras tydligt och med hjälp av kartritningar. En bullermodellering bör utarbetas för sprängarbeten i dagbrottsområdena, brytningen och krossningen och i beskrivningen framförs den uppskattade mängden sprängämnen och kväveutsläpp som löses upp från dem. Även metoderna för behandling av avloppsvatten från brytnings- och anrikningsområdena och tillämpning av BAT i behandlingen bör beskrivas. Bullerkonsekvenserna av anrikningsverket i Päiväneva bör modelleras i synnerhet med beaktande av Naturaområdena och andra viktiga föröknings- och samlingsområden för djur samt närbebyggelsen. I beskrivningen bör åtgärderna för minskning av bullerutsläppen framföras. I beskrivningen bör även beskrivas Naturaområdet Vionneva, konsekvenserna för arterna och naturvärdena samt åtgärderna för att förebygga olägenheter. Särskild uppmärksamhet bör fästas på konsekvenser av buller, damm, konstgjord belysning och dikning.

I beskrivningen ombeds vattenhanteringen vid exceptionella situationer utredas såsom även framföras noggrannare uppgifter om bassängkonstruktionerna. I fråga om Outovesi och Päiväneva bör markens försurningsgrad och nödvändiga åtgärder för att hantera sura utsläpp i vattendragen utredas. En separat utredning om risken för att skadliga ämnen ska transporteras via bassängen för anrikningssand i Päiväneva ut i marken och grundvattnet anses vara viktig och dessutom ombeds bolaget utreda möjligheten att omvandla anrikningssanden i olöslig form och dimensionera koncentratlagret så att det blir lite större än det som framförts.

Kronoby kommuns tillståndssektion konstaterar att det av programmet inte framgår om produktionsmängden beror på förlägningsplatsen eller om det är möjligt att det bryts mera malm varje år även om anrikningsverket ligger i Kalavesi. Alternativen grundar sig huvudsakligen på ekonomiska aspekter och i fråga om verksamheter som föreslås ändras saknas en utredning om miljökonsekvenserna av olika kombinationer. Alternativen ombeds delas upp i underalternativ så att miljökonsekvenserna utreds såväl för en större som för en mindre produktionsmängd både i Kalavesi och Päiväneva såsom även om vilken betydelse en uppdelning av produktionsmängden på en kortare produktionstid har för miljökonsekvenserna.

Naturresurscentret anser att bedömningsplanen innefattar tämligen täckande utredningar om viltbestånden i projektområdet, i synnerhet i fråga om fågelbeståndet, och att bedömningsmetoderna som används är behöriga. Uppgifterna om

förekomsten av viltägddjur ombeds dock preciseras exempelvis med hjälp av material från vilttriangelinventeringar.

Forststyrelsen påpekar att alternativen som nu utreds ökar störningarna på Vionneva (buller från sprängningar, damm, trafik) och placeringen av anrikningsverket närmare Vionneva ändrar tidsspannet för den närliggande verksamheten från ca 5 år till ca 13 år, vilket betyder att en Naturbedömning är nödvändig. Utredningen om hotade rovfåglar bör uppdateras och framförallt i fråga om ALT2 bör nya eventuella kompensationer begrundas. Eventuella dränerande vattendragskonsekvenser (berggrundvatten) på Vionneva bör utredas. Med omfattande beaktande av miljöskyddssynpunkterna anser *Forststyrelsen* att placeringen av anrikningsverket på Päiväneva är en bra sak.

Strålskyddscentralen konstaterar att konsekvenserna av radioaktiva ämnen i naturen och naturlig strålning bör beaktas i MKB-förfarandet och i beskrivningen bör strålningen från sannolika utsläpp och rester framföras i enlighet med MKB-förordningen. Gruvverksamhet är anmälnings- och utredningspliktig verksamhet enligt strålsäkerhetslagen, varför det skulle vara skäl att framföra en utredning om exponering för naturlig strålning som grundar sig på lagen, även om det inte är frågan om ett tillstånd. Utredningen måste göras före verksamheten inleds, men i MKB-beskrivningen skulle det vara bra att i så stor utsträckning som möjligt presentera bakgrundsutgifter, eventuella konsekvenser av naturlig strålning samt varpens uran- och toriumkoncentrationer skilt för varje varptyp och dagbrott. I fråga om malm har uppgifterna presenterats i den tidigare MKBn.

I den egentliga utredningen bör U238, Th232 utredas på ett ingående sätt såsom även koncentrationerna av dessa nedbrytningsprodukter bl.a. i processfraktioner och bottenlammet i vattenbehandlingsbassängen. Radioaktiva ämnen i naturen bör utredas i dräneringsvattnet från dagbrotten och de olika vattenfraktionerna från anrikningsverket. På basis av dessa uppgifter bedöms exponeringen för naturlig strålning från verksamheten, utsläppen och resterna inklusive potentiell exponering.

NTM-centralen i Egentliga Finlands fiskerimyndighet anser att MKB-programmet är tydligt och välgjort, men bedömningen av vattendrags- och fiskerikonsekvenserna bör kompletteras på det sätt som skrivits in i programmet. I bedömningen bör bl.a. vattenkontrollen vid eventuella störningssituationer, kvävebelastningens potentiellt eutrofierande påverkan och granskningen av miniminärsaltshalterna i vattendragen bl.a. i fråga om olika tidpunkter och vattenutloppsplatser preciseras. I bedömningen bör det motiveras varför det överhuvudtaget inte uppskattas uppkomma sur avrinning i vattendragen som följd av brytningen och deponeringen av varp. Det föreslagna provfisket bör utvidgas så att täckande och aktuell information erhålls av fiskbeståndets status i Ullava å och Köyhäjoki å.

Trafikledsverket har inget att anmärka på bedömningen av trafikkonsekvenserna som framförs i MKB-programmet, men påpekar att om det konstateras finnas behov av att förstärka vägkonstruktionerna längs transportrutten, planeras och genomförs åtgärderna på den projektansvariges bekostnad.

Ullavan Kalastusseura ry påminner om att Ullava å är en betydande å för öring och åns vatten har ekologiskt god kvalitet och att målstatus enligt

vattenförvaltningsplanen har uppnåtts. De framförda åtgärderna anses vara en god förbättring jämfört med tidigare planer, men i bedömningen bör bl.a. möjligheten att avleda och behandla dräneringsvattnet från dagbrottet i Syväjärvi via vattenreningsverket i Rapasaari utredas. För vattnet från dagbrottet i Outovesi föreslås utöver sedimenteringsbassängerna och ytavrinningsfältet kemiska och fysikaliska reningsåtgärder för kväve. Större brytningsmängder ombeds även beaktas i planeringen av sedimenteringsbassängerna och ytavrinningsfälten. Dessutom ombeds det utredas huruvida vattnet i Näätinkioja räcker till för processen och vilka konsekvenserna är för fiskbeståndet i Näätinkioja.

NTM-centralens ansvarsområde för trafik och infrastruktur anser att planen för att bedöma trafikkonsekvenserna är tillräcklig och att granskningen av metoderna för att minska skadliga trafikkonsekvenser är en viktig del av konsekvensbedömningen. I bedömningen bör bl.a. utredas hur skogsbilvägen som leder till dagbrottet och Päivänevaområdet och anslutningen på stamväg 63 fungerar och hurdan deras trafiksäkerhet är.

NTM-centralens vattentjänstgrupp konstaterar att det löper flera svartskifferådror i området, och på grund av att dessa förvittrar kan det förekomma förhöjda svavelhalter i områdets mineraljord och torvskikt. I områden, där det finns behov av att bearbeta ytjorden, bör försurningspotentialen i mineraljorden/torven utredas. Deponering av eventuella sura sulfatjordar eller återvinning av dem i byggande eller landskapsutformning bör planeras så att åtgärderna inte medför sura utsläpp i vattendragen. Projektområdena ligger inte i klassificerade grundvattenområden, men hushållsvattenbrunnar som finns i brytningsområdet i Outovesi och enskilda brunnar i närområdet till Päiväneva utreds i beskrivningsskedet.

NTM-centralens vattenresursenhet anser att bedömningen är övergripande om det används tillräckligt med valideringsdata för vattenkvaliteten (kväve) i GoldSim-modelleringen. Avrinningen av eventuellt surt vatten från gruvområdet kan bedömas t.ex. genom att följa upp aciditeten och vattnets pH-värden. Det borde finnas övergripande och tillgänglig data ända fram till nedre loppet av Perho å.

NTM-centralens miljöskydds-enhet påpekar att vid planeringen av dagbrotten i Syväjärvi och Rapasaari bör särskilt beaktas de avsevärt större mängderna varp jämfört med i tidigare MKB-förfarande (Syväjärvi 65 % och Rapasaari 74 %) och bl.a. större användning av sprängämnen och en ökning av den totala mängden avrinningsvatten på grund av att brytningsmängden ökar. Enheten anser att det är viktigt att beakta BAT-slutsatserna som uppges i MKB-programmet, eftersom det kan påverka planeringen av verksamheten och konstruktionerna, i synnerhet när det gäller anrikningsverket. I fråga om utsläppen i vattendrag och luft anses programmet vara tillräckligt, men i modelleringen av bullerkonsekvenserna förutsätts även att det gemensamma bullret från brytnings- och anrikningsverksamheten beaktas och för dagbrottet i Syväjärvi förutsätts en ny modellering. Efteranvändningen av gruvområdena bör utredas mera ingående, eftersom det förbättrar planeringen av brytnings- och gruvavfallsområdenas stängningsåtgärder bl.a. med avsikt på hur branta slänterna till varpområdena ska byggas.

KONTAKTMYNDIGHETENS UTLÅTANDE

Programmet för miljökonsekvensbedömning omfattar kraven på innehåll som nämns i 3 § i MKB-förordningen och bedömningsprogrammet har behandlats på det sätt som krävs enligt MKB-lagstiftningen.

Utöver det som framförs i bedömningsprogrammet bör följande aspekter som framförs av kontaktmyndigheten (punkterna KM nedan) beaktas när bedömningsbeskrivningen och tillhörande utredningar görs upp. Till bedömningsbeskrivningen bör även bifogas de viktigaste utredningarna i anslutning till bedömningen.

Beskrivning av projektet

I projektbeskrivningen framförs uppgifter om dagbrottens och anrikningsverkets verksamhet, trafik och transporter, utsläpp från verksamheten och behandling av dem, risker som verksamheten förorsakar, åtgärder efter att verksamheten lagts ner och om projektets planeringssituation och genomföringstidtabell.

KM: Projektets läge, syfte och tekniska beskrivning har huvudsakligen presenterats på ett för programskedet tillräckligt sätt, men i beskrivningen har belastningen på ytvattnet presenterats mycket knapphändigt och beskrivningen av vattenbalansen framförs först i beskrivningsskedet. Det har tidigare gjorts miljökonsekvensbedömningar för dagbrotten och anrikningsverket, varför det finns tillgängliga, preliminära uppgifter om projektet, bl.a. vattenbalansen, mängden sprängämnen som används och avloppsvattnets kvalitet, varför det skulle ha varit önskvärt att preliminära bedömningar av dessa skulle ha framförts i programskedet.

I bedömningsbeskrivningen bör projektbeskrivningen kompletteras i synnerhet med avsikt på dagbrottens och anrikningsverkets totala vattenbalans och avloppsvattnets kvalitet. I bedömningen bör det framföras uppskattningar av vattenmängder som behövs för vattenförsörjningen, den totala mängden och kvaliteten av avloppsvatten som går ut från anrikningsverket och dagbrottsområdena samt skadeämneskoncentrationerna i olika vattenfraktioner. I bedömningen bör även framföras uppgifter om systemen för behandling av avloppsvattnen och bedömningar av hur effektiva de är såsom även uppgifter om avledande och behandling av dagvatten. Uppgifter om vattenanskaffning samt om behandling och avledande av avloppsvattnet, dagvattnet och dräneringsvattnet från dagbrotten och anrikningsområdena bör även framföras med hjälp av principritningar och kartor. Av beskrivningen bör det framgå till vilka delar planeringen har beaktat BAT-slutsatserna för gruvavfall (MWEI BAT) och vattenbehandlingen och vattenledningsrutterna på torvproduktionsområdet som ligger på Päi-vänevaområdet.

I bedömningsbeskrivningen bör även uppgifter om varp som uppstår i brytningen preciseras såsom även deponeringsområdena för andra marksubstanser, markbeskaffenheten på lagringsområdena för gruvavfall och analcimsand från anrikningsverket, placeringen av olika deponeringsområden och avfallsbassänger, grundkonstruktioner, byggsleden och konstruktioner för stängning när verksamheten läggs ner skilt för varje fraktion. I bedömningsprogrammet framförs inga uppgifter om lagring eller behandling av magnetisk fraktion och inte heller om analcimsandens egenskaper eller i vilket produktionskede analcimsanden uppstår. I beskrivningen bör även uppgifterna om magnetisk fraktion och analcimsand kompletteras.

Malmkoncentrationerna i olika förekomster som presenteras i stycke 2.2.3 bör beskrivas tydligt i samma grundämnesordning. I tabellen bör även framföras eventuella 0-halter eller brist på uppgifter.

Alternativ i granskningen

I bedömningsprogrammet framförs utöver det s.k. 0-alternativet två genomföringsalternativ för projektet, vilka avviker från varandra i fråga om den årliga produktionskapaciteten, verksamhetens totala drifttid och anrikningsverkets placering.

KM: Enligt bedömningsprogrammet har bolaget beslutat att höja den årliga produktionskapaciteten av litiumhydroxid från 12 500 ton till 15 000 ton, men i alternativ ALT1 överensstämmer den årliga produktionskapaciteten inte med bolagets beslut. Kronoby kommuns tillståndssektion har påpekat att det av bedömningsprogrammet inte framgår huruvida den förhöjda årliga produktionsmängden är möjlig att genomföra även om anrikningsverket placeras i Kalavesiområdet i enlighet med ALT1. För att kunna bedöma vilka konsekvenser större produktionsmängd och kortare drifttid har på miljön, bör konsekvenserna granskas såväl med större som med mindre produktionsmängd när anrikningsverket placeras antingen i Kalavesi eller Päiväneva.

I bedömningsprogrammet beskrivs på ett tydligt sätt alternativen som granskas och alternativen är tillräckliga enligt MKB-lagen. Med beaktande av att MKB-förfarandets centrala principer dock är alternativgranskning i syfte att ta fram information om projektalternativens miljökonsekvenser och skillnader mellan konsekvenserna, anser kontaktmyndigheten att Kronoby kommuns tillståndsavdelnings förslag om att utöka antalet alternativ i granskningen är motiverat för att klargöra alternativens jämförbarhet. Eftersom bolaget enligt bedömningsprogrammet har beslutat att höja den årliga produktionskapaciteten i enlighet med alternativ ALT2, anser kontaktmyndigheten att alternativ ALT1 bör ses över med avsikt på den årliga produktionskapaciteten eller att alternativen som granskas utökas med ett alternativ, i vilket produktionskapaciteten motsvarar den som framförs i alternativ ALT2, men anrikningsverket ligger i området av Kalavesi i enlighet med alternativ ALT1.

Ullavan kalastusseura ry har framfört att möjligheten att avleda dräneringsvattnet från brytningsområdet i Syväjärvi via vattenreningsverket i Rapasaari utreds i miljökonsekvensbedömningen. Med beaktande av vattendragsbelastningen som kommer från dagbrotten och dagbrottens placering, anser kontaktmyndigheten att det är nödvändigt att utreda i samband med bedömningen huruvida är möjligt att avleda dessa vatten med hänsyn till BAT-principerna.

Nödvändiga planer och tillstånd

I bedömningsprogrammet framförs de nuvarande tillstånden för projektet. I fråga om nödvändiga tillstånd framförs bl.a. miljö- och vattentillstånd, förfaranden enligt dammsäkerhetslagen, Naturbedömning enligt naturvårdslagen och eventuella undantagslov, anmälningar och tillstånd enligt gruvlagen, tillstånd enligt kemikaliesäkerhetslagen och lagen om fornminnen samt tillstånd och planläggning enligt markanvändnings- och bygglagen.

KM: Utöver planer och tillstånd som framförs i bedömningsprogrammet bör i bedömningsbeskrivningen framföras kraven på utredning enligt strålsäkerhetslagen som krävs av gruvverksamhet som avses i gruvlagen och för malmbrytning på det sätt som Strålsäkerhetscentralen har förutsatt i sitt utlåtande.

MKB-förfarandet och deltagande

I bedömningsprogrammet framförs bedömningsförfarandets skeden och ett förslag till preliminär tidtabell. I programmet framförs också bedömningsförfarandets parter, förhandsförhandlingar och planer på kommunikation, evenemang för allmänheten och invånarenkät.

KM: Förslaget om hur MKB-förfarandet och deltagandet ordnas överensstämmer med principerna enligt MKB-lagen. Under bedömningsförfarandets förlopp bör man se till att det ges tillräckligt med information och att det ordnas möjligheter för berörda att framföra respons, eftersom MKB-förfarandets centrala syfte är att öka medborgarnas tillgång till information och möjligheter att delta.

Miljökonsekvenser som ska bedömas samt bedömningsmetoder

Enligt bedömningsprogrammet bedöms konsekvenserna som projektet ger upphov till under byggande, drift och avslutning av verksamheten samt samverkan av olika projekt skilt för varje konsekvenstyp. Konsekvensernas regionala omfattning har begrundats på allmän nivå.

Vid bedömning av konsekvensernas betydelse tillämpas kriterierna som framförts i IMPERIA-projektet. Jämförelsen av alternativ framförs i samband med bedömningen av betydelse samt med hjälp av ett separat sammandrag.

KM: Konsekvenserna under alla skeden av projektets livscykel såsom byggande, drift och avslutning av verksamheten, konsekvensernas varaktighet och granskningsområden som tillämpats i bedömningen bör framföras skilt för varje konsekvensobjekt på det sätt som framförs i bedömningsprogrammet. För att göra åskådligheten bättre bör granskningsområdena även beskrivas i tabellform eller med hjälp av en kartgranskning. Granskningsområdet bör även presenteras när det gäller samverkan av olika projekt. Bedömningsmetoden som används i bedömningen av konsekvensernas betydelse har beskrivits tillräckligt väl i bedömningsprogrammet.

I jämförelsen av alternativ och i slutledningarna från bedömningen av genomförbarhet bör skillnaderna mellan de olika alternativen framföras tydligt både verbalt och i tabellform, i synnerhet när det gäller betydande miljökonsekvenser.

Konsekvenser för mark- och berggrunden

I samband med bedömningen utförs en utredning av markens grundtillstånd på Päivänevaområdet, i vilken utreds markens nuvarande tillstånd, bärkraft och eventuella skadeämneshalter. En separat utredning kommer att göras om risken för att skadliga ämnen ska transporteras ut i marken och grundvattnet via botteninfiltreringen i bassängerna för anrikningssand. Motsvarande bottenundersökningar har tidigare gjorts för Kalavesiområdet. I bedömningen beaktas också riskerna som de sura sulfatjordarna orsakar.

KM: I utlåtandena förutsätts bedömning av i synnerhet konsekvenserna för grund- och ytvattnet från bassängen för anrikningssand som byggs som filtrerande konstruktion. Bl.a. Mellersta Österbottens miljöhälsövård förutsätter att användningen av semipermeabla konstruktioner i bassängen för anrikningssand motiveras såsom även den aktuella konstruktionens risker i förhållande till konstruktioner, i vilka hanteringen av lakvatten är fullständigt kontrollerad.

Geologiska forskningscentralen (GTK) har påpekat att undersökningen av markgrunden som görs under bedömningens förlopp bör vara tillräckligt omfattande och detaljerad för att säkerställa att det inte uppstår ojämna sättningar som söndrar botten på gruvavfallsbassängerna eller bottenkonstruktionerna. GTK har också konstaterat att löslighetstest av skadliga ämnen som gjorts av gruvavfallet (varp, anrikningssand, magnetisk fraktion, prefloat-fraktion) inte beskriver avfallets långsiktiga beteende. Noggrannare undersökningar av skadeämnens löslighet och långvariga beteende bör således utföras i anslutning till analysen av gruvavfallets miljöegenskaper. Bassängen för anrikningssand har planerats så att den är filtrerande, varför i synnerhet det långsiktiga beteendet hos arsen bör bedömas i syfte att bedöma bassängkonstruktionernas tillräcklighet. På basis av de preliminära resultaten från GTK:s utredning av bakgrundskoncentrationer i marken på projektområdet är arsenkoncentrationen i ytjorden (0–25 cm) klart högre än i marken i Finland i genomsnitt, varför GTK förutsätter att analyserna som utförts av grundämnen i krossad varp bifogas till bedömningsbeskrivningen och jämförs med bakgrundskoncentrationerna i marken på området. Utöver koncentrationerna bör de skadliga ämnenas löslighet och långsiktiga beteende utredas.

Kontaktmyndigheten sammanfaller med GTK:s utlåtande och konstaterar att aspekterna som framförs i GTK:s utlåtande i bilaga 1 till kontaktmyndighetens utlåtande bör utredas och beaktas i bedömningen av långsiktiga konsekvenser som marken, grundvattnet och ytvattnen utsätts för. I samband med bedömningen bör även framföras åtgärder för att lindra olägenheter samt med beaktande av BAT-principerna nödvändiga uppgifter om avfallsbassängernas och deponeringsområdenas konstruktioner och bedömningar av deras konsekvenser för marken, grundvattnet och ytvattnen. I bedömningen av konsekvenserna för marken bör ovan nämnda utredningar beaktas såsom även bedömningar som gjorts på basis av dem till den del marken utsätts för konsekvenser.

Konsekvenser för grundvattnet

Brytnings- och anrikningsområdenas nuvarande tillstånd bedöms med hjälp av nuvarande grundvattenrör som finns i området och de som installeras. I bedömningen utnyttjas även rapporten som har gjorts om berggrundvattnet i Rapasaari våren 2020 och grundvattenundersökningarna i Päivänevaområdet samt rapporterna om konsekvenserna av berggrundens krosskikt i bassängområdet och bottenfilteringen i bassängen för anrikningssand.

KM: Av bedömningsprogrammet framgår inte det noggrannare innehållet i rapporten om berggrundvattnet i Rapasaariområdet, men kontaktmyndigheten påminner om att konsekvenserna på grund av utvidgningen av dagbrotten i Rapasaari och Syväjärvi och i synnerhet konsekvenserna för vattenbalansen på Natura 2000-området

Vionneva i närheten av Rapasaari bör beaktas. Utöver konsekvenserna från dagbrytningen bör dessutom konsekvenserna av eventuell brytning under markytan bedömas.

Enligt bedömningsprogrammet finns förutom på Outovesi dagbrottsområde inga hushållsvattenbrunnar i projektområdet. Kontaktmyndigheten förutsätter att hushållsvattenbrunnarna som utöver i projektområdena även finns i projektets verkningsområden utreds och att konsekvenserna för brunnarna i synnerhet i Päiväneva utreds.

När det gäller gruvavfall bör vid bedömning av konsekvenserna för grundvattnen utredas och beaktas de aspekter som kontakmyndigheten har förutsatt i punkten "konsekvenser för mark- och berggrunden".

Konsekvenser för ytvattnen och fiskbeståndet

Enligt uppskattning utsätts vattendragen för konsekvenser på grund av dräneringsvattnet från dagbrotten, filtreringsvattnet från varp, morän och torv samt dagvattnet från brytningsområdena och processvattnet från anrikningsverket. I bedömningsprogrammet framförs inga uppgifter om kvaliteten på avloppsvattnet från anrikningsverkets verksamhet, men de mest betydande vattendragsutsläppen från anrikningsverksamheten har uppskattats uppkomma av natrium och sulfat. Den viktigaste vattendragspåverkan av dagbrytningen uppkommer av kvävebelastning som härstammar från sprängämnen. Vattnet som leds ut från dagbrottsområdena är inte surt.

Projektets konsekvenser för vattendragen bedöms genom att modellera belastningen som dagbrotten och anrikningsverket orsakar i vattendraget och samverkan av dessa. För modelleringen används GoldSim-programmet, med vilket man kan jämföra alternativen och betydelsen av olika faktorer, simulera framtida förändringar och testa exempelvis hur känsligt vattendraget är för att ta emot belastning. I bedömningsprogrammet framförs i stor utsträckning det nuvarande tillståndet i verkningsområdets vattendrag, och verksamhetens konsekvenser för den ekologiska och kemiska statusen i vattendragen nedanför bedöms i bedömningsförfarandet. I verkningsområdet planeras dessutom provfiske och kartering av kiselalger.

KM: i bedömningen bör i synnerhet utredas de sammanlagda konsekvenserna av kväve-, sulfat- och natriumutsläppen från verksamheten vid anrikningsverket och dagbrottet för vattendragen nedanför, men i beskrivningen bör även bedömas bl.a. konsekvenserna av gruvavfallet (varp, anrikningssand, magnetisk fraktion, prefloat-fraktion) och deras gemensamma konsekvenser för ytvattnen såsom konstaterats i punkten "konsekvenser för mark- och berggrunden".

I modelleringen bör det säkerställas att modellen grundar sig på tillräckligt tillförlitliga vattenkvalitetsuppgifter såsom NTM-centralens vattenresursenhet har påpekat. I bedömningsbeskrivningen bör källuppgifterna som använts i modelleringen och osäkerhetsfaktorerna i anslutning till bedömningen framföras.

Vattnet från projektområdena avleds till små rinnande vatten, varför konsekvenserna som orsakas av långvariga lågvattenföringsperioder bör beaktas i bedömningen

såsom även projektets långvariga konsekvenser. I bedömningen av samverkan av olika projekt bör i synnerhet gemensamma konsekvenser av projektets och torvproduktionens vattendragsutsläpp beaktas.

Enligt bedömningsprogrammet förekommer sannolikt inga sura sulfatjordar på dagbrottsområdena i Syväjärvi och Rapasaari, men nog på dagbrottsområdet i Outovesi. I området av Kalavesi är sannolikheten för att det ska finnas sulfatjordar mycket liten eller liten. Området i Päiväneva har inte undersökts. Även varpen från dagbrottet i Outovesi har konstaterats generera syra. NTM-centralens vattentjänstgrupp har ansett att försurningspotentialen i projektområdenas mineraljord/torv bör utredas, eftersom det löper flera svartskifferådror i området, och på grund av att dessa förvittrar kan det förekomma förhöjda svavelhalter i områdets mineraljord och torvskikt. Även Karleby stad har förutsatt att uppgifterna om förekomsten av sura sulfatjordar preciseras på områdena i Päiväneva och Outovesi samt att riskerna på grund av sura sulfatjordar för ytvattnen samt eventuella åtgärder för att lindra olägenheterna bedöms. Kontaktmyndigheten sammanfaller med utlåtandena av NTM-centralens vattentjänstgrupp och Karleby stad och förutsätter att aspekterna som framförs i utlåtandena utreds. I bedömningen bör även konsekvenserna för ytvattnet på grund av deponeringen av syraproducerande varp framföras.

I alternativ ALT2 skaffas vattnet som behövs för anrikningsverkets verksamhet från Näätinkioja, som har en medelvattenföring på 0,3 m³/s. Vattendraget har definierats som en bäck. I bedömningen bör vattenanskaffningens konsekvenser för vattnets tillräcklighet, kvalitet och fiskbestånd i Näätinkioja samt bäckens avrinningsområde utredas. I fråga om ALT1 bör vattenuttagets konsekvenser för regleringen i Vissavesi utredas.

Kontaktmyndigheten påpekar att enligt kartan som presenteras på sida 126 i bedömningsprogrammet kommer kiselalgsundersökningarna som föreslogs i bedömningsprogrammet år 2020 inte att utföras i vattendragsområdena nedanför projektområdena, varför undersökningarna inte kan anses direkt inverka på beskrivningen av vattendragens tillstånd i projektets verkningsområde. När det gäller det nuvarande tillståndet i bottensedimenten bör i synnerhet framföras uppgifter om sjöarna Kuhalampi och Emmes Storträsket som ligger nedanför de rinnande vattnen.

NTM-centralen i Egentliga Finlands fiskerimyndighet har konstaterat att provfiske bör utföras av fiskbeståndet i Ullava å och Köyhäjoki å i samband med bedömningsförfarandet eller senast i tillståndsskedet för att uppdatera uppgifterna om fiskbeståndets nuvarande tillstånd. Kontaktmyndigheten förutsätter att fiskerimyndighetens utlåtande beaktas och konstaterar vidare att uppgifter om det nuvarande tillståndet i Ullava å och Köyhäjoki å, som grundar sig på tillräckligt aktuellt provfiske, bör framföras i samband med bedömningsförfarandet. Provfisket bör kompletteras i synnerhet i de områden, där uppgifterna grundar sig på undersökningar som har utförts tidigare än år 2017, eller om objekten med avsikt på öring har varit representativa i tidigare provfiskeomgångar.

Kaustby kommun har påpekat att om dammet och partiklarna som verksamheten orsakar hamnar i vattendraget, orsakar de igenslamning av vattendraget.

Kontaktmyndigheten begär att utlåtandet av kommunen beaktas och konstaterar att konsekvenserna för ytvattnen på grund av damm från verksamheten bör bedömas i bedömningsbeskrivningen.

Konsekvenser för luften och klimatet

Spridning av dammutsläpp från lösgörande, behandling och transport av malm, deponeringsområdena för varp och avlägsnade jordmassor samt bassängerna för anrikningssand bedöms med hjälp av dammodellering. Avgasutsläpp från trafik och arbetsmaskiner bedöms med VTT:s LIPASTO-dammberekningsmodell. I bedömningen beaktas bl.a. partikel-, kväve- och svavelutsläppen från verksamheten vid anrikningsverkets kraftverk.

KM: Enligt uppgifterna om nuvarande tillstånd medför klimatförändringen att den årliga nederbörden ökar. Projektet kan medföra konsekvenser som stävjar eller ökar klimatförändringen, varför utöver bedömningarna som framförs i bedömningsprogrammet även bör granskas projektets inverkan på klimatförändringen. I samband med bedömningen bör även framföras åtgärder, med vilka man förbereder sig på konsekvenser på grund av klimatförändringen såsom större nederbörds mängder.

Konsekvenser för växtligheten, organismerna och den naturliga mångfalden

Utredningarna om naturtyper och växtlighet görs på nya objekt som byggs ut och ändras. Områdets häckande fågelbestånd på land utreds med linjetaxeringsmetoden och förekomsten av utter karteras i synnerhet längs Närpes å. Fladdermuskarteringen utvidgas till hela Rapasaari- och Päivänevaområdet och flygekorrekteringen riktas till Rapasaari- och Outovesiområdet samt till området längs Näätinkijoki. Förekomsten av åkergröda följs upp i vattendragen på projektområdet och i groddammarna som har byggts för åkergrödorna. Naturbedömningen om Natura 2000-området Vionneva, som har gjorts år 2017, kompletteras i fråga om dagbrytningsverksamheten och anrikningsverket. I samband med bedömningen iaktas också hotade rovfåglar som häckar i Vionnevaområdet.

KM: Karleby stad har förutsatt att man fäster särskild uppmärksamhet på skadliga konsekvenser av buller, damm, konstgjord belysning samt byggande och dikning i bedömningen av Naturaområdet Vionneva och naturvärdena. Forststyrelsen har förutsatt att Naturbedömningen för Vionneva och utredningen om hotade rovfåglar uppdateras och påpekar att placeringen av anrikningsverket i ALT2 närmare Vionneva ändrar tidsspännet för närliggande verksamhet från ca 5 år till ca 13 år. I utlåtandena förutsätts att även åtgärder för att minska olägenheter framförs. Naturresurscentret har begärt att uppgifterna om förekomst av viltägddjur preciseras.

Kontaktmyndigheten anser att utredningarna som framförs i bedömningsprogrammet är tillräckliga om de aspekter som framförs i ovan nämnda utlåtanden beaktas i bedömningen.

Buller och vibrationer

Bullermodelleringarna som tidigare har gjorts om verksamheten vid dagbrotten i Syväjärvi och Outovesi samt anrikningsverket i Kalavesi anses inte vara nödvändiga att uppdatera, men bullermodelleringen för gruvområdet i Rapasaari förnyas både med avsikt på anrikningsverks- och brytningsverksamheten. I modelleringen beaktas de värsta situationerna med avsikt på buller såsom bullret som uppstår i början och slutskedet av dagbrytningsverksamheten samt samverkan av dagbrotten och anrikningsverket.

KM: Brytningsmängderna från dagbrotten i Syväjärvi och Rapasaari och i synnerhet mängden varp från Syväjärvi ökar betydligt jämfört med tidigare bedömning, varför bullermodelleringen bör uppdateras även för dagbrottet i Syväjärvi på det sätt som NTM-centralens miljöskydds-enhet har förutsatt. Det är också nödvändigt att uppdatera modelleringen i syfte att utreda spridningen av det gemensamma bullret från Päiväneva och Syväjärvi.

I fråga om bullerkonsekvenserna bör i synnerhet konsekvenserna för Natura 2000-området Vionneva och andra viktiga föröknings- och uppsamlingsområden för faunan samt närbebyggelsen beaktas.

Kontaktmyndigheten förutsätter att alternativen som granskas utökas med ett alternativ, i vilket kapaciteten hos produktionsanläggningen i Kalavesi uppdateras i enlighet med beslutet om årskapacitet. Bullermodelleringen som har gjorts för Kalavesiområdet bör uppdateras till denna del.

Strålning

KM: Strålskyddscentralen påpeka att konsekvenserna av radioaktiva ämnen i naturen och naturlig strålning bör beaktas i MKB-förfarandet för gruv- och malmanrikningsverksamheten och i beskrivningen bör strålningen från sannolika utsläpp och rester framföras i enlighet med 4 § i MKB-förordningen.

I bedömningsprogrammet framförs inte hur konsekvenserna av ovan nämnda strålning kommer att bedömas. Kontaktmyndigheten förutsätter att den naturliga strålningen från projektet och eventuella konsekvenser av strålningen beskrivs i enlighet med det som förutsätts i Strålsäkerhetscentralens utlåtande. I beskrivningen bör även uran- och toriumkoncentrationerna i olika malmtyper och varpen samt utsläppsriskerna som de orsakar presenteras. I fråga om varpen bör uppgifterna framföras skilt för varje varptyp och dagbrott.

Konsekvenser för trafiken

Anrikningsområdet i Kalavesi ligger längs stamväg 63. De övriga områdena ligger längs skogsbilvägar. Transportruttern från anrikningsverket till litiumkemifabriken går via Kaustby centrum.

I bedömningen utreds projektets konsekvenser för trafikmängderna och trafiksäkerheten på de allmänna vägarna. I granskningen strävar man efter att beakta de metoder, med vilka man kan minska trafikkonsekvenserna i synnerhet i tätortsområden.

KM: I bedömningen bör det utredas hur skogsbilvägen som leder till dagbrottet och Päivänevaområdet och anslutningen på stamväg 63 fungerar såsom även deras trafiksäkerhet. Metoderna för att minska de skadliga konsekvenserna för trafiken som framförs i bedömningsprogrammet bör granskas i synnerhet i Kaustby tätortsområde.

Konsekvenser för samhällsstrukturen och markanvändningen

I bedömningen utreds hur väl projektet passar in i områdets samhällsstruktur, markanvändning och andra verksamheter och nätverk i området. I bedömningen granskas också projektets förhållande till verkställandet av de riksomfattande målen för områdesanvändningen, landskapsplanen och i mån av möjlighet detalj- och generalplanerna.

KM: I bedömningsprogrammet framförs en kombinationskarta över landskapsplanens etapplaner, men någon plankarta över delgeneralplanen för Kaustby centrum presenteras inte. I bedömningen av konsekvenser för markanvändningen bör planer, plankartor och planbeteckningar i projektets verkningsområde presenteras såsom även projektets inverkan på planbeteckningarna.

Konsekvenser för landskapet, den byggda kulturmiljön och kulturarvet

Landskapskonsekvenser uppkommer i synnerhet i varpområdena samt från byggande av dagbrott, anrikningsverk, vägar, vattenbehandlings- och avledningssystem. Konsekvenserna som uppstår bedöms med hjälp av 3D-modellering, fotografier och diagonalfotografering. I bedömningen utreds också objekt enligt fornminneslagen i närheten av projektområdena.

KM: Anrikningsområdet på Päiväneva ingick inte i sin helhet i inventeringen av dagbrytningsområdena år 2014, varför en kompletterande arkeologisk inventering bör utföras på anrikningsområdet i Päiväneva i syfte att bedöma konsekvenserna för det arkeologiska kulturarvet. I bedömningsbeskrivningen bör även alla fornminnesobjekt som finns i projektområdena nämnas trots att inga transportrutter, anrikningsbyggnader eller bassängområden har planerats till områdena på det sätt som K.H. Renlunds museum har förutsatt i sitt utlåtande.

NTM-centralens miljöskyddsenshet har förutsatt att man i planeringen fäster uppmärksamhet på hur branta sidoslänterna på varpområdena är i syfte att förbättra möjligheterna att efteranvända områdena. Kontaktmyndigheten sammanfaller med standpunkten och förutsätter att det framförs uppgifter om den maximala höjden på varpområdena och om kanternas branthet, landskapsanpassningsåtgärder och efteranvändning i syfte att bedöma landskapskonsekvenserna och åtgärderna som vidtas efter att verksamheten har avslutats.

Konsekvenser för människornas hälsa, levnadsförhållanden och trivsel

Som källa för bedömning av konsekvenserna för människornas levnadsförhållanden och trivsel används resultaten från en webbenkät som ordnas för invånarna och övriga intressegrupper i projektets närområde, enkäter som gjorts vid tidigare bedömningar samt utlåtanden och åsikter som lämnats in i bedömningsprogramskedet.

KM: Av bedömningsprogrammet framgår inte i hur stort område som webbenkäten kommer att utföras. Kontaktmyndigheten anser att enkäten bör riktas till invånarna i verkningsområdet, varför verkningsområdena och området där invånarenkäten utförs bör framföras tydligt i bedömningen.

Brytningsområdena ligger i skogsområden, varför bedömningen av konsekvenserna för rekreationsanvändningen särskilt bör ta hänsyn till projektets konsekvenser för jakt. I fråga om indirekta konsekvenser bör bl.a. projektets vattendragskonsekvenser och deras inverkan på människans trivsel och rekreationsanvändningen bedömas.

Konsekvenser för utnyttjande av naturresurserna

I projektet är det frågan om att utnyttja naturresurser, eftersom malm bryts och anrikas i bolagets anrikningsverk. Konsekvenserna för utnyttjande av naturresurserna beskrivs i egenskap av materialflöden under projektets livscykel. I bedömningen bedöms de indirekta konsekvenserna för utnyttjande av andra naturresurser.

KM: Kontaktmyndigheten anser att de framförda bedömningsmetoderna är tillräckliga, men begär att ställningstagandena om utredning av möjligheterna att återvinna gruvavfallet beaktas i planeringen av projektet.

Risker och beredskap för dem

I bedömningsprogrammet framförs de mest betydande och identifierade risk- och störningssituationerna i brytnings- och anrikningsverksamheterna. Noggrannare beskrivning av riskerna och beredskapen för dem framförs i bedömningsbeskrivningen.

KM: I bedömningsbeskrivningen bör utöver eventuella störningssituationer och olyckor dessutom beskrivas följderna av dem och åtgärder som vidtas för att förebygga olyckor och lindra dem. I beskrivningen bör bl.a. risken för skada och vattenkontroll i undantagssituationer (bl.a. bräddningar) identifieras. I samband med bedömningen bör även en preliminär granskning av konstruktionernas stabilitet utföras såsom NTM-centralen i Kajanalands dammsäkerhetsmyndighet har förutsatt i sitt utlåtande.

Koppling till andra projekt och samverkan med olika projekt

Projektet hör också väsentligt samman med verksamheten vid bolagets planerade litiumkemifabrik, men verksamheten enligt MKB-projektet anses inte ha beröringspunkter med andra projekt. När det gäller samverkan med andra projekt granskas samverkan med torvproduktionen.

KM: I alternativ ALT2 ligger anrikningsverket i ett nuvarande torvproduktionsområde och dessutom ligger dagbrotten, i synnerhet Rapasaari, i närheten av torvproduktionsområden. I enlighet med bedömningsprogrammet bör torvproduktionens och projektets samverkan i fråga om konsekvenserna för de olika delområdena bedömas i bedömningsbeskrivningen. Vattendragskonsekvenser och konsekvenser av buller och damm bör särskilt bedömas.

Osäkerhetsfaktorer och metoder för att minska negativa konsekvenser

I bedömningsbeskrivningen beskrivs osäkerheter i anslutning till bedömningen och hur de påverkar alternativen, deras konsekvenser och genomföring av projektet. Dessutom framförs betydelsen av osäkerhetsfaktorerna jämfört med bedömningar som har utförts.

KM: Kontaktmyndigheten konstaterar att osäkerhetsfaktorer som identifierats i bedömningen och deras betydelse samt metoderna för att minska skadliga konsekvenser bör framföras på ett tydligt sätt i samband med bedömning av olika konsekvenstyper så att de är indelade med rubriker. De presenterade åtgärderna för att förebygga och minska skadliga konsekvenser bör vara genomförbara och tillräckligt konkreta.

Uppföljning av konsekvenser

I bedömningsbeskrivningen framförs ett preliminärt uppföljningsprogram som preciseras allteftersom planeringen av projektet framskrider. Uppföljningsprogrammet består av driftkontroll samt utsläpps- och konsekvenskontroll.

KM: Kontaktmyndigheten anser att förslaget om uppföljningsprogram är tillräckligt.

Kompetensen hos de som har gjort programmet

KM: I bedömningsprogrammet framförs på ett ingående sätt vilken utbildning och kompetens de som gjort upp programmet har.

UTLÅTANDET FRAMLAGT TILL PÅSEENDE OCH KUNGÖRELSE

Kontaktmyndighetens utlåtande är framlagt till påseende under tjänste- och öppethållningstiderna i Kaustby kommun och Kaustby bibliotek (Kappelintie 13, Kaustinen), Karleby stadshus (Salutorget 5, Karleby), Karleby stadsbibliotek (Storgatan 3, 67100 Karleby), Kronoby kommun (Säbråvägen 2, Kronoby) och Kronoby bibliotek (Kyrkvägen 6, Kronoby) samt elektroniskt på webbplatsen

www.miljo.fi/litiumprovinsutvidgningMKB

NTM-centralen skickar kontaktmyndighetens utlåtande och kopior av utlåtanden och åsikter till den projektansvarige. Ursprungshandlingarna sparas och arkiveras elektroniskt i NTM-centralen i Södra Österbottens ärendehanteringstjänst. Kontaktmyndighetens utlåtande skickas för kännedom till de instanser, av vilka utlåtande om bedömningsprogrammet har begärts.

Miljöskyddschef

Päivi Kentala

Överinspektör

Elina Venetjoki

Detta dokument har godkänts elektroniskt.

AVGIFT, GRUNDERNA FÖR FASTSTÄLLANDE AV AVGIFTEN OCH ANVISNING FÖR OMRÖVNINGSBEGÄRAN

Avgift 8 000 € (moms 0 %)

Avgiften fastställs enligt bilagan i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralernas, arbets- och näringsbyråernas samt utvecklings- och förvaltningscentrets avgiftsbelagda prestationer åren 2019. Enligt avgiftstabellen är priset för ett utlåtande som avses i MKB-lagen eller 30 a § i markanvändnings- och bygglagen i ett vanligt projekt (11–17 dagsverken) 8 000 euro.

En betalningsskyldig som anser att ett fel har begåtts när avgiften som uppbärs för utlåtandet har fastställts kan begära omprövning av NTM-centralen i Södra

Österbotten inom sex månader från att avgiften har påförts. Adress: NTM-centralen i Södra Österbotten, ansvarsområdet för miljö och naturresurser, PB 262, 65101 Vasa, e-post: registratur.sodraosterbotten@ntm-centralen.fi

BILAGOR

Bilaga 1 Utlåtanden, åsikter och expertkommentarer

SÄNDLISTA

Keliber Oy

Envineer Oy

Kaustby kommun

Kaustby kommunbibliotek

Karleby stad

Karleby stadsbibliotek

Kronoby kommun

Kronoby kommunbibliotek

För kännedom

Parter, som utlåtande har begärts av

Tämä asiakirja EPOELY/1102/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/1102/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kentala Päivi 04.09.2020 15:59

Esittelijä Venetjoki Elina 04.09.2020 13:56